

BÁCSKAI HIRLAP

POLITIKAI LAP

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 12 kor. — fill.
Fél évre . . . 6 kor. — fill.
Negyed évre . . . 3 kor. — fill.

Egyes szám ára 8 fill.
Hétfői szám 4 fill.

Megjelen minden hétfőn délután, szerdán, pénteken és vasárnap reggel.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. CSILLAG KÁROLY.

Szerkesztőség:

Dr. Csillag Károly ügyvédi irodája, Barátok tere Manojlovics-ház
Telefon szám 119.

Kiadóhivatal:

Košanich-utca, Vojnich-palotában
Telefon szám 42.

Nyitlatter soronkint 40 fillér.

Szabadka város hatodik körü polgáraihoz!

Tisztelt Polgártársak!

Hosszantartó betegség gátolt meg abban, hogy Önök előtt tisztelt Polgártársak személyesen megjelenve előszóval is indokolttá tegyem azt az elhatározásomat, hogy a mostani városi képviselőválasztások alkalmával a felajánlott jelöltséget elfogadjam.

Ezt pedig megindokolni szükségesnek tartom annál is inkább, mivel abban a keresetlen megtiszteltetésben is részesültem ez alkalommal, hogy a városunk ügyeit vezető párt szerény egyéniségemet is, amint az köztudomású, a jelöltek közé sorozta.

A nyilatkozás kötelességének tehát csak ez uton tudok megfelelni — kérem tehát szenteljének egy kis figyelmet soraimnak és azt hiszem, hogy nemcsak egyéni kötelességet teljesítek, de egyúttal hozzájárulok a mostani valamennyire elsötétült politikai helyzet földerítéséhez, amidőn egyéni meggyőződésem iránytűjét a leplezetlen őszinteség tűzénél megvilágítom.

Éppen a 6-ik kör igen tisztelt polgárai fognak a legélelénkebben emlékezni azokra a változásokra, miket a város keresztülment. A 6-ik kör polgárai, mert éppen ők voltak azok, akikhez igazságunkkal fordultunk akkor, amikor a jót győzelemre segíteni, — a gonosz pedig elbuktatnunk kellett.

A 6-ik kör polgárait tekintettük 9 évvel ezelőtt is a város közügyeinek bírálóként és ítéletükhöz appelláltunk akkor, amikor Kállay Albert főispánsága alatt feljajdultunk, hogy Szeged érdekei fölemészítik a mi érdekeinket, hogy Szabadka csak stáció, a melyben Ő Méltósága kipihenheti szegedi fáradalmait.

Abban az időben az akkori viszonyok ellen tiltakozó lelkes programmal léptem ifjúi hévvel Önök elé tisztelt polgártársak s nem vagyok szerénytelen, ha az igazságra hivatkozom főlegemlítve, hogy a legtöbb szavazattal kaptam kezembe az Önök megválasztott mandátumát, mely 6 évig a törvényhatóság tagjává tett. Felemlítem pedig ezt azért, hogy kimutassam, miként most is a viszonyok változásával ismét csak a kör polgárainak ítéletét tartom mérvadónak arra nézve, hogy városunk haladásánál melyik irány a helyes, s hogy melyik irány az, amely a közpolgárok

lelkületének is megfelel. Odateszem most is nevemet az önök ítéletéhez s ettől megerősítve óhajtok közreműködni a város ügyeinek előmozdításánál.

S nem hagyhatom megemlítés nélkül azt, hogy úgy amint akkor meg voltam győződve álláspontom helyességéről, most, amikor a városi hatóság ténykedésével egy irányban haladva nem mint ellenfél, hanem mint annak támogató harczosa de mindig elfogulatlan bírálója akarok lenni: ugyancsak találkozni óhajtok a 6-ik körü polgárok lelkületével, amely a pártállást csak eszköznek tekintette, amelylyel a város ügyeit a rendes mederben tartani lehet. Akik a pártállást czélnak tekintik, amelyre a saját előrehaladásuknak lajtorját támaszthatják, azokra a polgároknak én nem számítok és nem számít azokra a város egy igaz jóakarója sem, mert azok érdekelt felek, akik a közügynek csak alkalmatlankodni tudnak. A minden áron való ellenzékieskedéssel sem óhajtok tetszelegni magamnak és készséggel ismerem el az igazi érdemet, — a jó munkát, a helyes gazdálkodást és a becsületes törekvést tiszteletben tartom akkor is, ha annak kutfeje a kormány avagy maga a hatóság.

De igazságérzetem azt is parancsolja, hogy meghallgassam azokat is, akik nem egy zászló alatt küzdenek velem. S ime látnunk kell Szabadkán most egy különös jelenséget. Évek hosszú során át nem tapasztaltuk azt, hogy Szabadkán az országos politika ellentétei megnyilatkoztak volna. Ki hallott évek hosszú során át csak egy politikai hangot ebben a városban? — ki emlékszik arra, hogy ebben a városban egy politikai párt szervekedett volna, — ki hallotta azt, hogy a törvényhatóság közgyűlésein akár az egyik akár a másik országos párt eszméi vagy ügyei vitát keltettek volna? — ki tud arról különösen, hogy az országos ellenzék férfiai itt Szabadkán jártak volna pártjuk ügyében?

Erről nem tud s nem tudhat senki és ize mégis mi történik?

Akkor, amidőn itt Szabadkán nem tudnak másról, mint arról, hogy itt csak egy városi hatósági ellenzékifrakció van — csoda történik és a képviselőválasztások küszöbén megszületik egy politikai párt, amely

P. és C. Habig

cs. és kir. udvari kalapgyárosok és udv. szállítók

legújabb őszi és téli kalapok, henger kalap (Zylinder) készítményei, melyeket általánosan a legfinomabb minőségeknek ismernek, már megérkeztek és kizárólag

Roth Árpád kalap- és cipőgyártás
nagyválasztékban

együttal a hatóságnak is ellensége vagy mondjuk ellefele. Vajjon a hatósági ellenzék kedvéért lett 48-as pártivá, vagy megfordítva? Ezt nem tudja senki, csak annyi a bizonyos, hogy most szükségük van a kettős jelszavakra, — képviselőjelöltjük hadat üzen Széll Kálmánnak éppen úgy mint Mamuzsits Lázárnak. Ténykedésük súlypontját azonban nem a Széll Kálmán, hanem a Mamuzsits Lázár elleni harcra helyezik. Nézetük szerint népszerűbb dolog most Szabadkán a polgármester ellen izgatni, mint az országos nagypolitika oszlopait fészegetni. És ez a talaj elő is van készítve. Ezt a talajt megpilotázták már régebben és mindig szerencsétlenül. Még minden törekvés belesüppedt eddigé. Hiába döngették a faltörő kosokat a Mamuzsits népszerűségének várfalához, nem jutottak célhoz. Hiába szedték elő a legbrutálisabb eszközöket és hiába kerültek elő soraikból fanatikus emberek, akik ugyszólván egyetlen életcéljukul a polgármester üldözését tűzték ki, — e város lakóinak zöme, az intelligencia legnagyobb része és kivétel nélkül a bunyevác többség tántoríthatatlanul állást foglal Mamuzsits Lázár mellett. S míg a támadó ellenzék villámokat szór feléje — ott az égboltozat másik felén reá süt a népszerűség napja.

Ellenfelei mintha csak mind egy iskolába jártak volna. Szinte öröklék egymástól a gyűlölség hagyatékát — szídnak, káromolnak ahelyett, hogy bírálják. Személyes ellenségei. Nem ellenségei egy eszmének, egy ügynek, a közigazgatásnak vagy a hatósági eljárásnak, hanem ellenségei Mamuzsits Lázárnak. Ezt bizonyították be akkor, amidőn Szegeden félrevezették az igazságszolgáltatás legmagasabb fórumát az esküdtszékét, — amely maga adott fényes bizonyítást arról, hogy tévedésbe ejtették. Ezt a tévedést a szegedi esküdtszék jóvátette, — s nem kérdésből említem, hanem tanuképen állok elő amellett, hogy az igazság kiderítésénél és a gyalázatosság leleplezésénél ott voltam, személyesen voltam jelen, hiszen mint védő szerepeltem abban az ügyben, amikor kitünt, hogy egy valóságos szövetkezet alakult, amely Mamuzsits Lázár ellen bűnököt koholt! Kitünt, hogy bérenczekkel irattak cikkekkel Mamuzsits Lázár ellen, kitünt, hogy az újságharcban nem akadt önértetes ember, aki azokért a cikkekért a felelősséget elvállalta volna, kitünt, hogy azok a cikkek gaz hazugságokat tartalmaztak, melyekét a bűnszerzők koholtak. A legaljasabb eszközöket, a brávérendszert honosították tehát meg Szabadkán, akkor a polgármester elleni küzdelemmel — a bűnök szerzőségét azonban mindenik gyáván letagadta. Jól tudja az egész város, hogy kik voltak ennek a ténykedésnek a hősei.

Mert ha ezek az emberek azt mondták volna, hogy nekünk Mamuzsits Lázár nem kell, azért mert a közigazgatás alatta ilyen meg olyan, akkor megvitattuk volna, hogy igazuk van-e vagy nincs, — de ők nem vitatkoztak, hanem gyalázkodtak, erőszakoskodtak, ahol sikerült ott félemlítették, és amint említettem, csunya dolgokra vetemedtek: bérenczeket fogadtak.

Ez az eljárás tehát világosan megjelölte a jobbaknak az utat és irányt adott, hogy ezt a politikát követni nem lehet. Az első tehát, amit egy a közbecsülésre számító ellenzékétől várni lehetett az volt, hogy távol tartsa magától az elemeket, amelyek ilyen módon tették lehetetlenné magukat a jóra való polgárság előtt. De erről sem volt. A mostani és jobb sorsra érdemes ellenzék teljesen megfeledezett. Tárt karokkal fogadott önként, aki magát a polgármester ellenségének vallotta. A demetlenekeket szövetségébe vette, nem gondolta, hogy ez a saját tekintélye rovására történik. — lett jelszava a minden áron való ellenzékieskedés.

De vessük fel azt a kérdést, hogy hátha indokolt Mamuzsits Lázár ellen az a rettenthetetlen harag, — ha talán az ő polgármestersége még az epéskedés ily fajtajára is rászolgál?

Kétségtelen az, hogy a magyarországi közigazgatás átlagából Szabadka sem tesz kivételt. Sőt patriarkálisabb, mint másutt, és azok a fogyatékok, mikben Szent István koronájának minden kis röge egyaránt szenved, nálunk sem kisebbek. Itt is akadnak lelkiismeretlen hivatalnokok, — sőt bűnesetektől sincs mentesítve ez a város. Hogy ezeket a dolgokat nem leplezem, azt elegendőképpen el tudom hitetni minden józan emberrel, ha csak arra hivatkozom, hogy évek óta a Bácskai Hírlapot szerkesztem.

A város közönsége jól tudja mennyire kiméltlenül tárta fel mindig ez a lap a helyzetet és a tényeket. S ez a lap az ő változatlan szigorával felismerve Mamuzsits Lázárban azt a polgármestert, akinek hivatása a város dolgait vezetni — sohasem támadta személyét még akkor sem, amikor ellene foglalt állást. A tények bírálata kicsinyes személyeskedés nélkül vezérelt ott is — és ha történt hiba a közigazgatásban, — ha volt visszaélés, azt ostromoztuk, de a szándák bűnét nem kentük rá a polgármesterre, felelőssé tettük esetleg a felügyelet lazaságáért, de sohasem lehetett okunk a felelős helyett a bűnöst kikeresni az ő személyében. És igazságérzetünk azt is parancsolta, hogy ostromozzuk, de ne gyanúsítsunk. De sőt tovább mentünk. Mikor a leegésebb bírálatot mondtuk a dolgok felett, még akkor sem engedjük belovagolni a nyilvános tudatba az ellenzék egyik vesszőparipáját, amelylyel a szegedi esküdtszék elé oly gyakran lovalgoltak.

Ez a vesszőparipa az volt, hogy elakarták hitetni a közönséggel azt, hogy a polgármester a magyarság rovására szláv érzelmű. Ez a rágalom és vád volt idővel a legerősebb fegyver a polgármester kezében midőn ellenfelei elhetlenségét kellett bizonyítani.

Sőt a magyar kultúrának megerősödése Szabadkán eléggé igazolja, hogy magyarságát a polgármester a gyakorlati életbe is átviszi. Jól tudjuk, hogy nem tartozott a polgármester híveihez egyik sem azok közül, akik titokban a pánszlávokhoz tartoztak. Ilyen szegénységi bizonyítványt sohasem állított ki a polgármester az ő ellenfeleinek.

D ezzel szemben tény az, hogy magyar kultúránk örét mostani főispánunkat e törekvéseiben hűségesen támogatta és a köznépnek is összhingot tudott teremteni, úgy hogy nagy elismeréssel mondhatjuk, hogy a bunyevácság és a magyarság között most ellentétek nincsenek. Csak izgatók vannak, akik a becsületes állapotokba beletnyugodni nem tudnak, titkos pánszláv ügynökök vannak, akiknek fáj az a barátság, amelyben bunyevácok és magyarok vannak egymással, akiknek fáj, hogy a magyar iskola mindenfelé tért hódít. Pedig Mamuzsits Lázár őszinte magyarsága nélkül ez a hódítás sehogy sem sikerülhetett volna, ha még meg is dupláznák a tanfelügyelők számát.

Ilyen körülmények között azt látjuk, hogy a nép bizalmát nem egy könnyen lehet megingatni. Mamuzsits Lázár ma erősebb mint valaha volt és meg lehetnek győződve arról, hogy bárki lépne ma az ő helyébe, nem óhajtana azon a helyen maradni — és azon a helyen nem volna erős.

Nagyon lekötölezz engem bárki, ha Szabadkán meg tud nevezni olyan férfit, aki az ő helyét jól tudná betölteni. Van-e Szabadkán valaki is a vezérférfinak közt, akit a köznép szeret, akiben feltétlenül megbíznék a

többség, akire hallgatnának, és aki ennél fogva ugyszólván garancia arra nézve, hogy holmi bujtogatók és lelketlen emberek ezt a jó bunyevác népet el nem tántorítják.

Én nem hiszem, hogy ilyen akadna. Senki sem nélkülözhetetlen és jól tudom, hogy Mamusits Lázár nélkül is megélne Szabadka, de őt az idő — mely mindig meghozza embereit — tette erőssé és hivatottá — egy évtized múlva talán más lesz az, — de egyelőre még nem látjuk magunk előtt a jövő emberét.

Ne csodálkozzanak a felett, ha a polgármester személyével ennyit foglalkozom. Nálunk az ugynevezett ellenzeki támadások éle mindig a polgármester személye ellen irányul. Kell tehát az ő egyéniségével foglalkoznunk. Tisztába kell jönnünk azzal, hogy e támadásoknak van-e jogos alapjuk vagy nincs.

Nem akarnám azonban, hogy e keresetlen szavu nyilatkozatom többet vagy kevesebbet mondjon, mint ami célom volt. És ezért nem terjeszkedem ki a kelleténél nagyobb mértékben a polgármester ténykedéseire. De ennyit fel kellett említenem a tisztelt választópolgárok előtt, hogy készíttve éreztem magamat elfogadni a jelöltséget azon párt részéről, amely Mamusits Lázár és illetve a városi hatóság ténykedésében látja városi életünk haladásának zálogát. Nem mondtam ezzel azt, hogy vak engedelmességgel tartozunk azért e pártnak, mert hiszen független gondolkodásunk és bírálatunk jogát senki kedveért föl nem adjuk — de másrészt mindenki joggal várhatja el a nyilvánosan szereplő egyénektől, hogy megjelöljék az ösvényt, amelyen haladnak.

Ezen határvonalak közé óhajtom tehát szorítani ténykedésemet a jövőben is. Szolgálni akarom azt a várost, amely bár rohamosan haladott előre az utóbbi évtizedben, de azért rászorult arra, hogy érdekeit hathatósan istápolják.

Hogy haladt az tény és nem üres káprázat; forgalmi eszközei tekintetében a vasúthálózat rendkívüli kibővítése által tulszárnyalják az ország sok városát és tanintézetei, iskolái mintaszerűen vannak felépítve és kiállítva, ujonnan épített templomai — az épülőfélben levő munkálatok díszére lesznek a városnak, magánépületei, jótékony intézeteinek folytonos föllendüléséből biztos hitet meríthetünk, hogy haladunk ha nem is tulgyorsan, de a nehéz viszonyokhoz mérten gyors arányokban.

Vessünk csak egy tekintetet Szabadka városára, ne nagyítsunk semmit a helyi elfoglaltság nagyítójával s ne is kicsinyítsük az érdemes jelenségeket.

A haladás, amely az építkezés által jelenkezik, magán hordja azt a jelleget, hogy Szabadka nagy városnak készül. Nagyobb középületei, tanintézetei, templomai, a kórház, a szegényház, kaszárnái egymástól nagy távolságokra épültek mintegy megjelölve a város terjedelmének határvonalait, — jelezve azt, hogy ezen széles határvonalak között kell felépülnie a későbbi Szabadkának, — a külső kép tehát csak biztató annak a szemnek, amely a jövőbe tekint. Népünk már kezd kibontakozni a szalmazsuppok ódsisága alul s nem egy utca már a középvasúton polgárság modern építkezéséből áll.

A kulturális haladásnál ne hasonlítsuk össze magunkat például Szegeddel, amely egyszerre tíz irányban is nyert államsegélyt, sőt állami ajándékokat. Mi szabadkaiak a saját erőnkre vagyunk utalva és legfontosabb kulturális teendőnk a tulajdonképeni népnevelés. E részben pedig a kezdeten már tul vagyunk. Városunk hazafias papságának már tág tere nyílik a nagyszabásutemplomépítések folytán arra, hogy vallásosságában ezta népet nevelje, megerősítse.

Az uralkodó rom. katolikus vallás olyan vezetőt kapott a legújabb időben, aki páratlan lelkiismeretességgel, tudással és humanitással áll plébániája élén. A reformátusok is tullestek a templomépítés nehézségein, szerb polgártársaink is teljesen függetlenül gyakorolják egyházi autonómiajuk teendőit. A szabadkai zsidóság és különösen a mostani templomépítő bizottság elnökének fáradhatlan munkássága folytán már építi a város központjában templomát, amely ugyancsak diszével fog szolgálni e városnak. A kultura legfontosabb része az iskolaügy pedig nemcsak hogy haladt, de nem vagyunk messze attól az időtől, amikor az már nivón állónak mondható.

Városunk polgárai között a lepledásabb vallási türelmesség uralkodik. A polgárság megerősödött abban a tudatban, hogy aki más embert vallása miatt üldöz, az csak hitvány ember lehet. Az, hogy a bunyevác katolikus, a szerb pedig görög keleti hitű, nem állapíthatja meg egyiknek sem a becsülési fokát és vallása miatt mindenki jó es becsületes polgár lehet. A zsidóság, amely évezredek óta megedzódott abban, hogy a más vallásfelekezetűek gyűlölik, városunkban nem érzi ezt, legalább eddig nem volt panaszra oka. De nem is adtak okot arra, hogy e városban a polgárság különválassza magát tőlük. Annál kevésbbe szolgáltak rá, hogy róluk mint külön szektáról beszéljünk. Hiszen annyira összeolvadtak a köznéppel, hogy ma már csak az ugynevezett hivatásos antiszemita bujtogatóktól lehet hallani a zsidó predikátumot. Csakhogy ime a pártoskodás ördöge még közibük is elakarta hinteni a szakadás magvát. E magok nem keltek ki és az „igaz zsidó“ csak most láthatta, hogy nem sikerült kettéválasztani a zsidóságot. Ez a vallásfelekezet sokkal okosabb de hazafiaságánál fogva becsületesebb, semhogy felülne holmi „vezéreknek“, akik minduntalan tekintélyük emelése végett hivatkoznak e minőségükre, de akikre ezek a zsidók éppenséggel nem hallgatnak. A hatóság méltányossági tekintetéből a körökben maga jelöl néhány zsidóvallásu polgárt és ebből csak az következik, hogy — amennyiben van zsidófelekezeti érdek, hogy az is a képviselőtestületben képviselve legyen. De többet ez nem jelent. És éppen azért erősen lehetett rázáfolni arra az „igaz zsidó“-ra, aki pártérdekekre akarta őket a mostani választásoknál felhasználni, aki izgatta a zsidókat azon Mamusits Lázár ellen, aki velük liberális volt és aki soha egy szóval nem vétett e felekezet ellen, sőt a leghathatósabban tette rá kezét minden olyan ténykedésre, amelylyel a gonoszság és butaság e felekezetnek hadat üzent. Azért tehát, hogy valaki zsidó, ebből csak az következik, hogy csak elismeréssel adózhat a mostani hatóságnak.

Gymnáziumunk kitűnő tanárai biztosítékunk arra nézve, hogy ifjúságunk jó nevelésben részesül és az elemi oktatás óriási munkáját is nagy felügyelettel és körültekintéssel teljesítik az arra hivatottak. Kereskedelmünk és iparunk sok kívánni valót hagy hátra — mert hiszen városunk tulajdonképen földművelő város, — de ugy amint a népoktatás terén szünetlenül látjuk működni és felügyelni főispánunkat, — e téren is sokat köszönhetünk neki, aki egy alkalommal sem mulasztja el azokat a tényeket, amelyek az erők fokozását, a verseny haladását jelentik.

A valóság ezt a képet tárja fel előttünk. Jól tudom, hogy e biztató kép mögött sok tér van, amely még pusztán áll, — de ez nem a csüggedésre készítt, hanem arra, hogy igyekezzünk e pusztaságokat munkánkkal és ténykedésünkkel kitölteni; — az ellenzék dolga tehát nem támadni ezért, hanem a munkára példával szolgálni,

az ellenzék dolga állandóan sürgetni a hatóságot e munka teljesítéseért.

Ilyen értelemben én is ellenzéki akarok maradni — és ilyen értelemben azt hiszem, hogy programmom beleilleszthető Mamusits Lázár munkarendjébe, — mert meg vagyok győződve, hogy ezért Szabadka város polgármestere csak hálával fog viselkedni, mert elég okosnak tartom, hogy nem hizelkedést, hanem nyílt szót vár a saját embereitől is.

A 6-ik kör igen tisztelt polgárai előtt ígérem tehát, hogy ez a nyíltságom soha megszűnni nem fog.

Még csak egyet akarok elmondani a nagy nyilvánosság előtt. Városunk jó hírneve különösen a legutóbbi évtizedben megjelent sajtótermékek folytán nagy csorbát szenvedett. Mindig akadtak hivatlanok, akiknek kezébe nem a toll való, hanem a lapát s akik mégis irták és kiadtak lapokat és röpiratokat. A gyűlölség vagy az önérdek adta kezükbe a tollat s tetszelegtek maguknak azzal, hogy más embereknek kellemetlenségeket tudnak okozni.

A sárraldobálás napirenden volt városunkban olyanmódra, hogy aki csak a nyilvánosság sorompói előtt mutatta magát, ki volt téve a piszkos támadásoknak. A becsületes embereknek ez nem igen ártott, csak kellemetlen volt. De sőt annyira mentek, hogy kétes existenciákat fogadtak és béreltek fel a piszok szétszórására.

Olyan egyéneket, akiknek nincs mit veszíteni, mert becsületük sohase volt. Természetes, hogy a legfőbb hatalom kezelője: a polgármester volt leginkább cél-táblájuk és gondoskodtak arról is, hogy az ország közönsége is értesüljön erről a csunya lövöldözésről.

Egy ideig szünetelt a bajvivásnak ez a legripókebb módja. Csak az utóbbi időben látunk újból ily szomorú jelenségeket e város határain belül. Hinnünk kell azt, hogy városunk józan polgársága eltaszítja magától nemsokára azokat, akik az ilyen áldatlan dolgokat előidézik, hogy visszalöki magától azokat a szennyes papirosokat, amelyekre egyik-másik fanatikus jött-ment és a néptudatlanságára számító közönséges szélhámos feljegyi hazugságait, — hogy megtudja érteni ez a nép azt, hogy aki maga tolvaj, az nem taníthat másokat becsületességre s hogy, aki maga jellemtelen, nem lehet bírása a tisztességes és önértékes embereknek.

A műveltebb és tanultabb emberek, akik ezt tudják,

magyarázzák meg ezt az egyszerűbbeknek, — mert az aljas támadók csak ezekre számíthatnak. Magyarázzák meg nekik, hogy nemcsak az, aki eszközül adja oda magát a piszkolódásra, megvetésre való — de annál inkább a bujtogató és az, aki az aljasokkal ily szövetségre lép.

Amikor tehát most alig néhány napi időközrel meg-ejtik nálunk a városi képviselőválasztást és az orsz.-gyűlési képviselők megválasztását — lehetetlen bármilyen gondolkodó embernek Szabadkán át nem látni azt, hogy Szabadkán e két választás ugyaszólván egy és ugyanaz a tény. Az ellenzék a városi képviselők választásából akar magának erőt meríteni a képviseléválasztáshoz és a képviselőválasztás jelszavaiból akar a városi képviselőválasztásokhoz szavakat találni.

Nem csupán a Kossuth-párt tiszteletreméltó zászlaja mellé szegődik harcza — de kiváltképen helyiérdekű animozitásokra vezethető vissza, — végeredményben pedig Mamusits Lázár erejének megtörésére. Ez az oka annak, hogy nem is terjeszkedem ki az országos politika terére és csak azzal a fegyverrel felelek az ellenzéknek, amely e harchoz illik. Ha karddal támadnak, illő hogy karddal védekezem.

Ha százszor is felírja zászlajára a mostani szabadkai ellenzék a 48-at, — én mégis csak azt látom, hogy ez az egész mozgalom, mely oly rögtönözve keletkezett, nem az alkotmányos közjogi alap érdekében megindított tényrt jelenti, hanem azt, hogy a 48-as közjogi alap jelszavai eszköz gyanánt jó lesznek a szabadkai polgármester megbuktatására.

Kimutattam azt, hogy Szabadka város jól és helyesen képviselt érdekeinek ez a törekvés meg nem felel és e város jó ügyét vélem képviselni amikor most csekély erőmmel bár, de nyíltan és meggyőződésem tisztaságával a városi képviselő valamint az országgyűlési képviselők választásánál az ellenzéki törekvések meghiusulásáért emelem fel szavamat.

Meg vagyok győződve, hogy Szabadka város jó szerencséje a helyes iránynak fog kedvezni, — s hogy a küszöbön álló alkotmányos küzdelemből a mostani hatóság újabb erőt fog meríteni, hogy e város ügyeit ezentul is megsokszorozott jóakarattal az erkölcsi és anyagi haladás útján vezesse!

Dr. Csillag Károly.

Az első elégtétel.

Az egész országban megindult választási mozgalmak mind nagyobb és nagyobb hullámokat vernek fel. — Az elvek harcza igen sok helyen teljesen eltörpül a személyek háboruja mellett, mely éppen ezért ádázabb, élesebb és veszedelmesebb.

Nálunk is megindultak a harcok, kitűzték nálunk is a szabadelvű lobogó ellen a 48-as függelenségi párt lobogóját, de mielőtt az országgyűlési képviselők választására harcba indulnának az ellenfelek, egy másik harcot kell megvívni; a tulajdonképeni döntő harcot, amelynek kimenetelétől függ a másik ütközet sorsa.

Ez a másik ütközet hét nap múlva lesz. Ennek a hónapnak 28-ik napján. És ez a harc egy férfiert vívatik meg, mert egy férfi ellen indították.

Ez a férfiú városunk polgármestere Mamuzsich Lázár.

Soha még közpályán működő férfiú annyi megtámadatlanságnak kitéve nem volt mint városunk polgármestere, de ellenségeinek fegyverei soha sem voltak annyira piszkosak, mint most.

És éppen mert az ellenség, fegyverét piszkosba mártva támadja őt meg: áll mellé a város lakosságának legnagyobbrésze és csendesen várja az alkalmat, hogy elégtételt adjon neki a támadásokért.

Városunkat állították pellengére azok, kik egy bérencznek hazug adatokat vittek piszkos tarisznyájába, hogy abból a galád rágalmak özönét dobja polgármesterünkre az ország szemeláttára.

Mamuzsich Lázár mellett állanak ma azok itthon, kik városunk javát hordják szívükön és ez a tábor fényes elégtételt fog adni a polgármesternek jövő szombaton.

Az első elégtételt idegenben a tuladunai megye szép városában Pécsen kapták meg polgármesterünk most, hogy felségesen uralkodó királyunkhoz elment, elvívén az ország harmadik városa közönségének hódolatát.

A jog, a törvény és igazság óra, az ország miniszterelnöke adta meg az első elégtételt a megtámadott köztisztviselőnek és ugyanakkor köréje csoportosultak az ott megjelent megyei és városi küldöttség tagjai tisztelettel és barátságos szeretettel övezvén Mamuzsich Lázárt és ezek között első volt Majorossy Miklós Pécs város polgármestere, ki megölelte és megcsókolta a mi polgármesterünket.

Az a férfiú, ki ellen itthon ádáz harcot indítottak ellenségei, a szombati választáson győzelmet fog aratni,

amely győzelmet már előre beragyogja a messze idegenben az ország szemeláttára kapott elégtétel fénye!

A király előtt.

A fővárosi és a pécsi lapok után megirtuk már, hogy városunk küldöttségét miként fogadta a király Pécsen.

Megirtuk többek között azt, hogy főispánunk a királyt Bajára meghívta.

A lapok ezen híre tévedésen alapul, mert a legilletékesebb helyről vett értesülésünk szerint akkor, amikor a király miniszterelnök kíséretében Szabadka és Baja városok küldöttségéhez ért, főispánunkat örömmel üdvözölte mondván: örülök, hogy oly messziről is eljöttek hódolatukat kifejezni.

Ezután Mamuzsich Lázár és Hegedűs polgármestereket mutatta be Széll a felségnek, ki Szabadka és Baja fejlődéséről kérdezködt.

Baja város polgármestere a király kérdésére elmondta, hogy városa most lassan fejlődik, míg a mi polgármesterünk örömmel jelentette a királynak, hogy városunk mily gyorsan és hatalmasan fejlődik, hogy 85000 lakosa van. ekkor mondta a főispánunk a királynak, hogy: *városaink végtelen örömmel és hálával fogadják, ha Ő felsége személyesen is meggyőződnék erről a szép fejlődésről.*

Ő felsége látható örömmel hallgatta ugy főispánunk, mint polgármesterünk jeletését az ország harmadik városának emelkedéséről.

Ezen fogadtatás után Széll Kálmán miniszterelnökkel tisztelt főispánunk vezetése alatt városunk küldöttsége.

A küldöttséget rendkívül kitüntető szívélyességgel fogadta a miniszterelnök.

Főispánunk hosszabb beszédben üdvözölte a kormányelnököt, mire a kormányelnök szintén hosszabb beszédben válaszolt.

Majd oda ment Mamuzsich Lázár polgármesterhez, akinek jelentését végig hallgatván következőképen válaszolt:

„Lelkemből örvendek, hogy az Alföld e szép városa fejlődést mutat és mivel nagy lelkiörömmel szolgálna, ha Szabadkát mai fejlettségében megismerhetném módot fogok keresni, hogy Önöket otthonukban fölkeressem. Mihelyt az új országgyűlés összeül és munkáját rendes medében megkezdte, ökvetlenül lemegyek Szabadkára.”

Az a kitüntető szívélyesség, amelylyel a miniszterelnök polgármesterünk és a küldöttség minden egyes tagja iránt tanúsított, rendkívül jól esett a szabadkaiaknak, akiknek sokáig emlékeztelükben fognak maradni a szép pécsi órák.

És büszke örömmel halljuk mi is mindenek híre és annak is, hogy ugy Pécs város előkelőségei, mint a többi városok és megyék küldöttségének tagjai Mamuzsich Lázárt Szabadka város polgármesterét igaz szeretettel üdvözölték.

Választási mozgalmak.

A fővárosi lapok tegnap hírt hoztak arról, hogy Ováry Imrét a szabadkai II. választókerület szocialista jelöltjét Szalay Mátyás főkapitány programbeszédének elmondására nem engedte, amiért is nevezett Széll Ignác belügyminiszeri államtitkár nál panaszt tett és az államtitkár az engedély megadásáért távira-

tilag utasította a főkapitányt. Ezzel szemben legilletékesebb helyről vett információ alapján kijelentjük, hogy Ováry nem is volt utóbbi napokban Szabadkán, tehát a főkapitány sem járhatott. Az tény, hogy egy Beller Antal nevű fővárosi szocialista munkás járt nálunk a napokban, akit rendőrség igazolvány hiányában a főkapitány elé állított. Nevezett azt mondotta, hogy Szabadkán fellépni óhajt és programbeszédének elmondására engedélyt kért, Szalay főkapitány kijelentette, hogy az engedélyt csak akkor adhatja meg, ha Beller igazolja magát és azt, hogy szavazati jogga bír. Beller erre azt válaszolta, hogy néhány nap múlva elhozza. Széll Ignác államtitkáról a főkapitányhoz mindaddig semmiéle utasítás nem érkezett, de Beller sem jött.

Ováry Imre a szocialista képviselőjelölt tegnap, 21-ikén, délután beadványt adott a rendőrséghez, amelyben bejelenti, hogy ma délután akarja megtartani programbeszédét és tüntető körmenetet akar rendezni. Szalay Mátyás főkapitány az engedélyt a programbeszédre megadta, azonban zárt helyiségben, a tüntető körmenetet nem engedélyezte. A határozat ellen Ováry felebbezni fog és táviratilag panasszal fordult a belügyminiszterhez.

A bácsalmási kerületben — mint értesülünk — Lalinovics Géznak lesz ellenjelöltje és pedig Pukovich Ödön kuriai bíró személyében, szabadelvű programmal. Pukovichnak Mateovicson, Tataháza kiterjedt rokonsága és birtoka van és nagy előnye, hogy a kerület már egy ízben képviselte. Mára várják a kerületbe. A választás rehat itt sem lesz egyhangú.

Az ókanissai kerületben Pataj Sándor Kossuthpárti ma d. e. Adán, délután Moholon tartja programbeszédét.

A verbászi kerületben Kármán Lajos visszalépett, a szabadelvű párt jelöltje tehát dr. Hadasy Janos. Kármán táviratot intézett pártjának elnökéhez, Mezey kuriai közjegyzőhöz, amelyben visszalépését bejelenti. Okuf azt hozza fel, hogy ámbár látja, hogy pártja erősödik és talán sikerrel is ment volna a küzdelemben de nem akarja azt, hogy két szabadelvűpárti küzdjön egymással. Mezeyek most másik jelöltet keresnek, ámbár a pártnak egy része a történet után Hadzsyhoz csatlakozott.

Választási határidők Bácskában.

A bács megyei központi választmány tegnap tartott ülésén a választási határnapot október 2-ikára tűzte ki, Baja, Ujvidék október 2. Szabadka okt. 5. Zenta okt. 2.

Az állami tisztviselők kongresszusa.

Budapest, szept. 21.

Már kora délelőtt nagy sürgős-forgás volt a budai Korvin-téri vigadóban, a hol az állami tisztviselők kongresszusa tartotta ma előértekezletét. Ezt az előértekezletet már eleve bizalmas jellegűnek deklarálták.

A Vigadó nagy terme szűfőlásig megtelt a helyi bizottságok kiküldöttjeivel. Mindjárt látni lehetett, hogy mintegy ötszáz tagból álló értekezletet nagyon nehéz lesz vezetni. Az ülést Vörös László nyugalmazott államtitkár nyitotta meg. Üdvözölte a vidéki bizottságokat és köszönetet mondott azért a bizalomért, amelylyel az előkészítő-bizottságot nehéz és felelőség terhes munkájában támogaták. A bizottság minden befolyástól menten

(Éljenezés) és csak meggyőződését követve állapította meg és foglalta össze a tisztviselők óhajait. Komoly munkájában a bizottság kerülni igyekezett minden oly dolgot, mely félremagyarázásra adhatott volna okot. Mai nappal az előkészítő-bizottság működése megszűnván, kéri, hogy az értekezlet válasza meg az elnökét.

Viharos „Éljen Vörös László!” kiáltások után Vörös ismét elfoglalta az elnöki széket, megköszönte kartársai bizalmát és ígérte, hogy a tanácskozásokat részrehajlatlanul fogja vezetni. Társelnökül Káplány Gézát (Szeged) választották meg.

A napirend első pontja a szavazás módjának megállapítására vonatkozó javaslat volt. Itt mindjárt meglátszott, hogy nagy az antagonizmus a vidéki és a fővárosi tisztviselők között. Az elnök az előkészítő-bizottság javaslata értelmében azt indítványozta, hogy a fővárosiak egy szavazata ellenében a vidékiek szavazata kétszeresen számítassék. Ez indítvány a vidékieknél nem talált helyeslésre. Ki is tört a vihar és a kongresszusi tagok egy része oly kiáltásba tört ki, a mely valóságos botrányszámba ment. Daczára annak, hogy az elnök többször hangoztatta, hogy a ki szólni akar, az jelentkezzék a jegyzőnél, mégis egyszerre többen állottak fel szólásra, úgy hogy általános zűrzavar keletkezett és az elnöknek csak mintegy tíz percnyi csendelés után sikerült csendet csinálni. A kérdést háromszor is szavazás alá bocsátotta; mindig nagy többség állott fel az indítvány elfogadására, de a kisebbség minduntalan zajt csapott és új szavazást követelt. Végül az elnök kimondta, hogy az indítvány elfogadhatott.

Ezután az emlékirat-tervezet tárgyalására akartak áttérni. Ekkor egy pancsovai állami tisztviselő támadni kezdte az előkészítő-bizottságot, mely szerinte a vidékiek érdekeit teljesen figyelmen kívül hagyta. Beszédét nem fejezhette be, mert az értekezlet többsége „eláll” kiáltásokkal hálgtattatta el. Most Vörös László elnök figyelmeztette az értekezlet tagjait, hogy csak a tárgyhoz szóljanak és őrizték meg azt a komolyságot, melylyel a szövegen lévő ügyet tárgyalni kell.

Különlélek. Czorda Bódog.

Csak a napokban ment nyugalomba báró Vojnich István Bács-Bodrogh vármegye főispánja és ma ismét városunk egyik nagy fia nyugalomba vonulását olvassuk a hivatalos lapban.

Czorda Bódog dr., a kuria másod-elnöke, Szilágyi Dezső igazságügy-minisztersége alatt államtitkár, hosszú és érdemes igazságügyi és közeleti pályájától visszavonul.

A király kiváló érdemei elismerésül a Ferencz József rend nagykeresztjével tüntette ki városunk e kiváló férfiát, kit már 1896-ban valóságos belső titkos tanácsosává nevezett ki.

1830-ban született Szabadkán és mint 18 éves ifju 1848-ban felcsapott ő is honvédeknek, végig küzdve, mint honvédtiszt a szabadságharcot.

Számtalan csatában vett részt, sok kitüntetésben részesült és de leveretvén a szabadságharcz, fogságba vetették a lelkes ifjut is, mint annyi sok más dicső fiát országunknak.

Az ötvenes évek elején került haza kinos fogságából Josefstadtból szülővárosába és itt ügyvédkedni kezdett.

Csakhamar kitünt it éles jogászi eszével és alapos törvénytudományi képzettségével. Meg is választották néhány év múlva városunk főügyészévé, majd 1861-ben országgyűlési képviselővé.

Mikor az 1861—1865-iki országgyűlés véget ért, főbírája lett Szabadkának és mint ilyen 1869-ig működött, amikor meghívták bírónak a budapesti kir. ítélőtáblához.

Harminczkét év előtt távozott el városunkból és azóta a fővárosban él, de minden esztendőben haza jön két-három hónapra rokonaihoz.

1875-ben már a kir. Kuria rendes bírája, majd nemsokára tanácselnöknek nevezték ki.

Az ország legnagyobb magánjogászának tartják Czorda Bódogot, kit 1889-ben Szilágyi Dezső maga mellé vett munkatársul, igazságügyi államtitkárnak neveztetvén őt ki. — Nagy tevékenységet fejtett ki ebben az állásában a korszakalkotó nagy reformoknál. — Mikor aztán Daruváry Alajos nyugalomba vonult, ő lett a Kuria másodelnöke és erről a legnagyobb polczról vonul most nyugalomba.

A királyi kézirat következőképp szól: Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán Czorda Bódog dr., a Kuria másodelnökének saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, a bírói pályán szerzett kiváló érdemei elismerésül, Ferencz József-rendem nagykeresztjét adományozom. Kelt Dolni-Miholjácson, 1901 évi szeptember hó 13-án.

Ferencz József, s. k.

Széchenyi Gyula gróf, s. k.

Szavazat-koldulók.

(A választó polgárok figyelmébe.)

Altalában terjed hire az egyes körökben, hogy egynéhány jelölt nem restelli a dolgot és házról házra jár a kerületben voksért koldulni. Nem elégszik meg azzal, hogy a hozzátartozói és a kortesei ami még megengedhető járnak el az érdekében. A koldulásnak ez a fajtája rendőrileg nincs belítva, akinek tehát arca és tarisznyája van hozzá az hadd kövesse a guzlusát és kolduljon. Ezek a voks-koldulók bizonyára érzik, hogy csak a közpolgárok kegyelmi ténye folytán juthatnak be a képviselőtestületbe, mert tudják, hogy nekik tulajdonképen semmi érdemük nincs arra, hogy oda beválasztassanak. Sem a közügynek még nem szolgáltak és többek előtt őrve is még teljesen ismeretlen a mai napig is a körökben.

Mi tehát ez uton is felhívjuk a józan polgárságot, — hogy ne tévesztesse meg magát a siralmas koldus — hangoktól, mert városi képviselőiség nem alamizsna — amelyet ilyen voks-koldusoknak osztogatnak, hanem polgári kitüntetés, de egyuttal a köteleességek sorozata is amely csak érdemeseknek és hivatottaknak adható!

Nemcsak az ilyen voks-koldus érdemli meg a pellengére állítást — de az a választó polgár, aki koldulás folytán jelöli meg a jelöltet, az is erősen feledkezik meg magáról.

Az ilyen voks-koldus még a saját pártját is elárulja, mert nem azt kéri a szavazóktól, hogy az ő párja czedulájával szavazzon az illető, hanem csak azt kéri, hogy ő rá szavazzanak, neki mind-egy akármely párt győz, vagy bukk, csak ő ne maradjon ki!

Ovakodjanak polgártársak a voks-koldusoktól!

— Lapunk legközelebbi száma szerdán jelenik meg.

— Mai vezércikkünk. Felelős szerkesztőnk aki már öt hónapja távol volt városunktól egy nagyobb cikkel lepelt meg benünket. Mi vezércikknek

Van szerencsém a n. é. hölgy közönség b. tudomására hozni, hogy raktárunkra

az őszi Saison divatárui u. m. legújabb divatu szövét kelmék (különléle posztó és camgarn minőségek, chewiotte, homes pone, casan s flanel fajok) továbbá ruha-, blouse- s jupon selymek, blouse bársonyok, szövött s flanel parketok stb. nagy választékban megérkeztek s azokat legolcsóbb árak mellett árusítjuk. Tisztelettel Schulhoff Ignác fia és társa.